

ISOJOKI SARVIKANGAS
Kivikautisen asuinpaikan kaivaus
Fingridin voimajohtolinjalla Kankaanpää-Lålby

Kreetta Lesell 2006

F. 142672.

MUSEOVIRASTO

Sisällys:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
1. Johdanto	3
Peruskarttaote	5
2. Sijainti ja topografia	6
3. Tutkimushistoria	6
4. Kaivausmenetelmät ja tulokset	8
5. Yhteenveto	8
Diapositiiviluettelo	10
Negatiiviluettelo	10
Karttaluettelo	10
Valokuvat	11
Kartat	13 –24

Arkistotiedot

Isojoki Sarvikangas 151 01 0013

Peruskartta 123404 Isojoki

Sijainti: pkoo 6899934, ikoo 3241601 z: 112,5

Kaivausraportti: Museovirasto / arkeologian osasto

Kaivausten johtaminen ja raportin laatiminen: FK Kreetta Lesell, Museovirasto

Kunta: Isojoki

Kiinteistötunnus: Omistajat

151-402-16-51 Palomäki Lauri Mikael Palomäki oikeudenomistajat, os. Jenny Palomäki
Viitakoskentie 182, 64900 Isojoki

151-402-16-91 Kangas Tommi Viitakoski, os. Viitakoskentie 111, 64900 Isojoki

151-402-16-54 Nevakangas Esko ja Rauni Heikki, os. Impolantie 26, 28130 Pori

Tutkimuskustannukset: Fingrid Oyj

Budjetti: 102 800 € (yhdessä Vesa Laulumaan kaivausten kanssa)

Kenttätyöaika: 27.7.–25.8.2006 kenttätyöaika (yhdessä Kristiinankaupungin Byåsenin ja Rävåsenin kaivausten kanssa) Sarvikankaalla 27.7.–8.8.2006

Tutkitun alueen laajuus: 50 x 60 m

Kaivetun alueen laajuus 67 m²

Löydöt: KM 36483:1–5, diar. 9.1.2007

Aikaisemmat tutkimukset: Kaarlo Katiskoski inventointi 1990

Kreetta Lesell inventointi 2006

Leena Söyrinki-Harmo ja Eeva-Liisa Schulz tarkastus 2006

Aikaisemmat löydöt: KM 25939 kvartsi-iskoksia ja retusoitu kvartsi

KM 36115 kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Peruskarttaote: s. 4

Kartat: s. 5, 14–24

Negatiivit: 142672–142675

Diat: 58691–58694

1. JOHDANTO

Fingrid Oyj suunnittelee kantaverkkonsa parantamista Kankaanpään ja Lålbyn välillä. Uusittava verkkolinja on noin 81 km pitkä. Uusittava verkko noudattaa verkon nykyistä linjaa maastossa, mutta verkon pylvääit uusitaan. Niistä tulee suurempia ja ne tulevat sijaitsemaan harvemmin. Maastossa jokaisen uusittavan pylvään vaikutusalue eli alue, missä koneet toimivat ja joka voi tuhoutua on noin 28 x 30 m kokoinen. Varmasti tuhoutuvaa aluetta on pylvään jalkojen ja harjusten kohta.

Koska uusittava verkkolinja kulkee tunnettujen esihistoriallisten asuinpaikkojen yli ja alueilla, joissa voi olla ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä, tehtiin keväällä 2006 arkeologinen maastointointi. Tässä inventoinnissa tutkittiin uusittavan verkon vaikutusta linjalla sijaitseviin muinaisjäännöksiin, selvitettiin tunnettujen muinaisjäännösten rajoja linjan kohdalla ja yritettiin etsiä ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Maastossa selvitettiin pylväänpaikat, jotka osuvat kiinteisiin muinaisjäännöksiin. Samalla selvitettiin sitä, voidaanko pylväänpaikkoja siirtää niin, ettei niiden rakentaminen tuhoa muinaisjäännöksiä.

Inventoinnissa huomattiin, että uudistettavan verkon kuusi pylvään paikkaa on sijoitettu muinaisjäännökselle. Pylväs 146 osuu Isojen Sarvikankaan kivikautiseen asuinpaikkaan, pylvääit 214–216 osuvat Kristiinankaupungin Mössåsen/Kornbåckenin kivikautiselle asuinpaikalle, pylväs 221 osuu Kristiinankaupungin Råvåsenin kivikautiselle asuinpaikalle ja pylväs 233 osuu Kristiinankaupungin Byåsenin kivikautiselle asuinpaikalle. Inventoinnin jälkeen näiden pylvåiden kohdille haluttiin lisätutkimuksia ennen niiden rakentamista. Lisäksi linjalta löydettiin mahdollinen pyyntikuoppa, se ei osu pylvään kohdalle, mutta maansiirtotöiden yhteydessä ja raskaiden koneiden kulkiessa linjalla, sitä täytyy varoa.

Kenttätöit jaettiin niin, että tutkija Kreetta Lesell vastasi Isojoen Sarvikankaan, Kristiinankaupungin Råvåsenin ja Kristiinankaupungin Byåsenin kivikautisten asuinpaikkojen kaivauksista. Vesa Laulumaa vastasi Kristiinankaupungin Mössåsen/Kornbåckenin kivikautisen asuinpaikan kaivamisesta. Molemmat kaivoivat kolme pylväänpaikkaa ja molemmilla oli aikaa yksi kuukausi.

Koska kaivaukset olivat muinaismuistolain 15 § mukaiset Fingrid Oyj vastasi kustannuksista, jotka olivat 102 800,00 €. Summa jakaantui puoliksi kaivausten välille. Isojoen Sarvikankaan, Kristiinankaupungin Råvåsenin ja Kristiinankaupungin Byåsenin kivikautisten asuinpaikkojen kaivausten

kenttätöitä tehtiin 27.7.–25.8.2006. Isojoen Sarvikankaan asuinpaikalla oltiin 27.7.–8.8.2006. Isojoen Sarvikankaan kaivausten johtajana toimi FK Kreetta Lesell, piirtäjänä FM Petteri Pietiläinen ja tutkimusavustajana FM Markus Kivistö. Kaivajina toimi 10 arkeologian opiskelijaa ja yksi taidehistorian opiskelija. Arkeologian opiskelijoita olivat Tuija Väisänen, Heli Lehto, Liisa Kunnas, Hilikka Heikkilä, Salla Pärssinen, Hanna Kääriäinen, Reetta Kivistö, Trevor Doyle, Tuovi Vaara ja Nora Salonen. Sari Heinilä oli taidehistorian opiskelija. Kaikki eivät olleet työssä koko aikaa. Tutkitun alueen laajuus Isojoen Sarvikankaan kivikautisella asuinpaikalla oli 50 x 60 m, josta kaivettiin 67 m². Kaivausten esi-, kenttä- ja jälkitöiden tekemisestä vastasi tutkija Kreetta Lesell Museoviraston arkeologian osastolta.

Isojoen Sarvikankaan asuinpaikalla tehtiin riittävät tutkimukset voimajohtolinjan uuden pylvään kohdalla. Pylvästä etelään oleva osa asuinpaikasta jää suojeltavaksi kohteeksi.

Helsingissä 15.3.2007_____

Kreetta Lesell

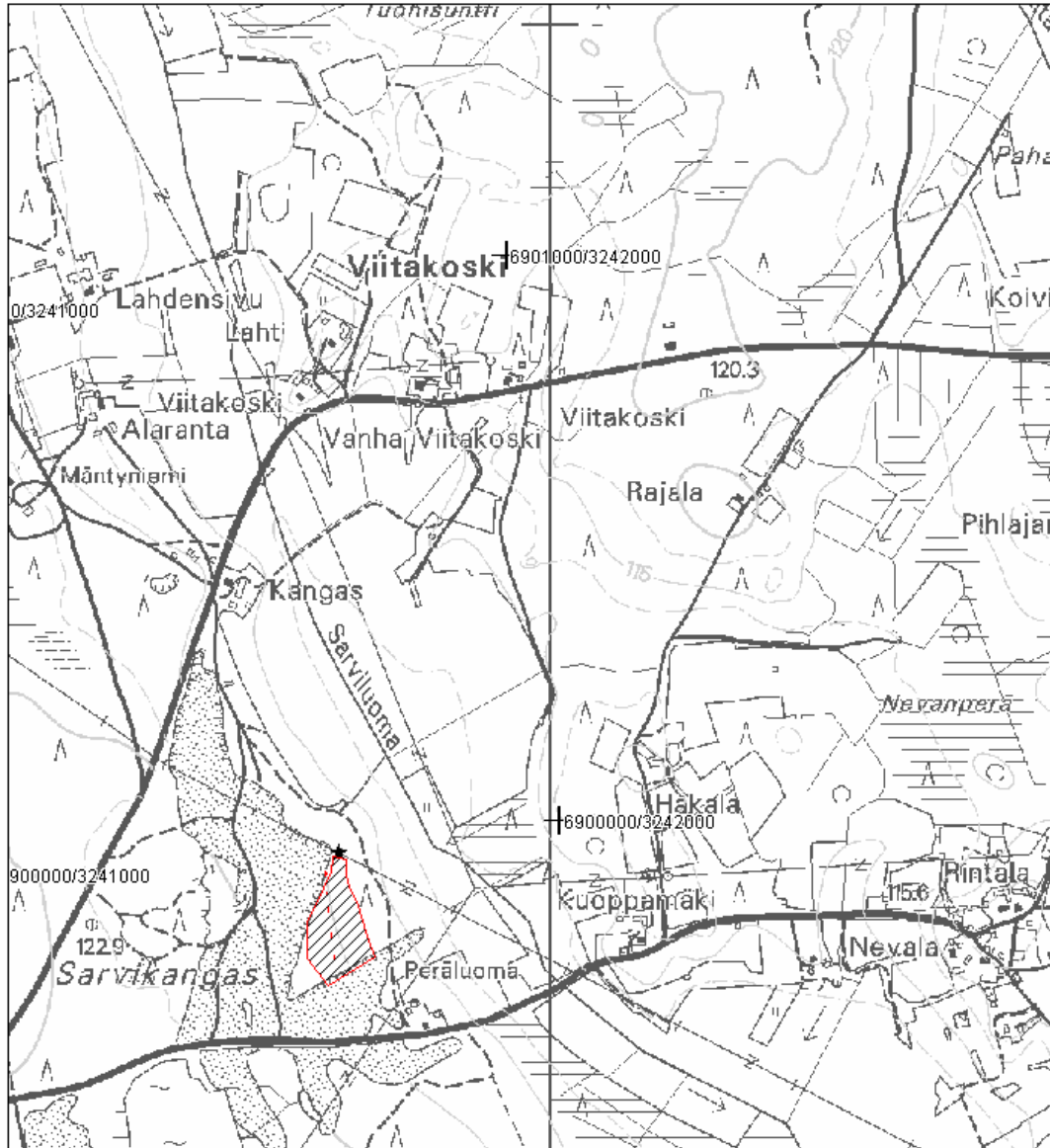
Peruskarttaote 1234 04 ISOJOKI

Isojoki Sarvikangas 151 01 0013 kivikautinen asuinpaikka

Koekuopasta saadun kvartsin koordinaatit pkoo:6899934, ikoo:3241601, z:112,5-117,5

★ Kaivaus Asuinpaikan korjattu rajaus

MK 1:10 000

2. SIJAINTI JA TOPOGRFIA

Isojoen Sarvilankaan kivistinen asuinpaikka sijaitsee 4,5 km itään Isojoen kirkosta Kodesjärven kylällä. Se sijaitsee mäntymetsässä, itään päin loivasti viettävällä rinteellä kuivalla hiekkakankaalla. Asuinpaikka on kahden hiekkatien (Isojoelta Viitakoskelle ja Sarviluomaan) välissä olevan sorakuopan koillispuolella. Sen eteläosassa on erillisiä pieniä sorakuoppia. Voimajohtolinja kulkee asuinpaikan pohjoisosan yli kaakosta luoteeseen. Vanha pylväs nro 236 oli hyvin lähellä sorakuopan reunaa. Uusi pylväs nro 146 tulee tästä hiukan rinteeseen päin.

3. TUTKIMUSHISTORIA

Sarvikankaan kivistisen asuinpaikan löysi Kaarle Katiskoski inventoidessaan Isojoen kuntaa. Katiskosken mukaan asuinpaikalta löytyi kvartsi-iskoksia neljästä eri kohtaa. Yksi löytökohta sijaitsi suurten hiekkakuoppien välialueella olevassa vielä kaivamattomassa, itää kohti viettävässä kangasmaastossa. Toinen löytökohta oli eteläisen hiekkakuopan pohjoisreunassa. Kolmas löytökohta oli suuren hiekkakuopan itäpäässä, kuoritun alueen itäreunassa, jossa havaittiin yksi retusoitu kvartsi-iskos. Tämä löytökohta oli sähkölinjan kohdalla. Neljäs löytökohta oli suuren hiekkakuopan koillispuolella. Katiskoski on merkinnyt asuinpaikan pitkänomaiseksi alueeksi, joka on 112–115 metrin korkeudella suuren hiekkakuopan koillispuolella. Asuinpaikka on arvioitu olevan n. 270 m pitkä. Katso Kaarle Katiskosken Isojoen inventointikertomus 12.4.1991, kohde 13, s. 41.

Vuoden 2006 inventoinnissa havaittiin asuinpaikan lähellä sijaitsevan sorakuopan laajentuneen vielä lähemmäksi asuinpaikkaa ja voimajohtolinjaa, joka kulkee sorakuopan yli. Sorakuopan reunoja oli tuettu joissakin kohdissa tuomalla maata niihin. Paikalla olleen maansiirtokoneen käyttäjä kertoi, ettei sorakuoppaa ole tarkoitus enää laajentaa vaan ainoastaan maisemoida. Vanha pylväs nro 236 oli hyvin lähellä sorakuopan reunaa. Uusi pylväs nro 146 tulee tästä hiukan itään alarinteeseen päin ja on asuinpaikan koskemattomassa osassa.

Inventoinnissa tarkastettiin sorakuopan reunat, joista löydettiin kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Suurin osa iskoksista löytyi linjan läheisyydestä. Lisäksi uuden pylvään paikalle tehtiin koekuoppa, josta löydettiin pieni iskos (koekuopan GPS pkoo 6899969, ikoo 3241621).

4. KAIVAUSMENETELMÄT JA TULOKSET

Koska kivikautiset asuinpaikat ovat sijainneet käyttöaikansa aivan rantaviivan läheisyydessä, niiden ikä voidaan saada selville tutkimalla, mihin aikaan vesiraja on ollut asuinpaikkojen korkeudella. Korkeutensa mukaan Isojoen Sarvikankaan asuinpaikan pitäisi olla hyvin vanha, jopa alueen vanhimpia. Todennäköisesti ajoitus olisi mesoliittiselta (8300-5000 eKr.) kivikaudelta. Tämän asian varmistamiseksi asuinpaikalta toivottiin löydettävään ajoittavaa materiaalia, palaneita luita tai hiiltä joka olisi selkeästä kontekstista, esim. liedestä. Valitettavasti kaivauksilta ei saatu ajoitettavaa materiaalia.

Kaivauksille tehtiin oma koordinaatistonsa. Päälinja etelästä pohjoiseen on 23 goonia. Vanha pylväs nro 236 oli hyvin lähellä sorakuopan reunaa. Uusi pylväs nro 146 tulee tästä hiukan alarinteeseen päin. Linja jatkuu asuinpaikasta länteen yli sorakuopan. Idässä linja kulkee laskevassa hiekkamaassa tullen vähitellen melko tasaisille pelloille. Pylvään paikka kaivettiin niin, että jalkojen kohdalle tehtiin kaivausalue, joka kattoi molemmat jalat. Lisäksi jaloista itään harjuksen kohdalle tehtiin oma kaivausalue. Jaloista länteen tulevan harjuksen kohdalle ei tehty kaivausaluetta, koska se oli tuhoutunut rakennettaessa jo olemassa olevaa pylvästä. Kaivausalueet kaivettiin viiden senttimetrin kerroksissa puhtaaseen pohjamaahan.

Lisäksi linjalle ja sen linjan läheisyyteen tehtiin koekuopitusta. Koekuoppia kaivettiin yhteensä 25 kpl. Koekuopat kaivettiin vähintään puhtaaseen pohjamaahan kuitenkin vähintään 40 cm syvyyteen. Koekuoppien pinta- ja pohjavaaitukset liitteessä 1. Kaivettu alue oli yhteensä 67 m².

Lupaavista inventointilöydöistä huolimatta, kaivauksilta saatiin hyvin vähän löytöjä, yhteensä ainoastaan kahdeksan kvartsi-iskosta. Kaivausalueelta 1 löytyi kolme kvartsi-iskosta. Koekuopista 525/990 löytyi kvartsi-iskos ja koekuopasta 485/1000 kaksi kvartsi-iskosta. Lisäksi löydettiin kaksi kvartsi-iskosta hiekkakuopan reunalta. Maa kaivausalueilla ja koekuopissa vaikutti puhtaalta lukuun ottamatta muutamia nokimaaläiskiä.

5. YHTEENVETO

Isojoen Sarvikankaan kivikautinen asuinpaikka on hyvin niukkalöytöinen tutkitulta kohdalta. Linjan kohdalla tai siitä pohjoiseen havaittiin ainoastaan rippeitä kivikautisesta asutuksesta. On mahdollista, että asuinpaikan pääalueet sijaitsevat voimajohtolinjasta etelään. Tätä aluetta ei ehditty tutkia näiden kaivausten aikana. On myös mahdollista, että linjan kohdalla asuinpaikka on ollut korkeammalla ja tuhoutunut hiekkakuoppaa tehtäessä. Tämä selittäisi sen, miksi löytöjä saatiin hiekk-

kuopan reunalta, mutta pylvään paikalta, joka on hiukan hiekkakuopan reunaa matalammalla, tuli vain hiukan löytöjä.

Pylvään nro 226 alue saatiin tutkituksi riittävästi ja voidaan vapauttaa rauhoituksesta. Linjasta pohjoiseen ei havaittu kiinteää muinaisjäännöstä. Linjasta etelään oleva osa Isojoen Sarvikankaan kivi-kautisesta asuinpaikasta jää suojeltavaksi kohteeksi.

Isojoki Sarvikangas

Kuvannut Kreetta Lesell

142672 Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta linjan kohdalla. Kaakosta.

142673 Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta. hiekkakuopan puolelta. Lännestä

142674 Kaivausalue 1 tasossa 2. Pylvään jalkojen kohdalle tehty kaivausalue. Etelälounaasta.

142675 Kaivausalue 2 tasossa 2. Pylvään harjuksen kohdalle tehty kaivausalue. Länsiluoteesta.

DIALUETTELO diat 58691–58694**Isojoki Sarvikangas**

Kuvannut Kreetta Lesell

58691 Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta linjan kohdalla. Kaakosta.

58692 Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta. hiekkakuopan puolelta. Lännestä

58693 Kaivausalue 1 tasossa 2. Pylvään jalkojen kohdalle tehty kaivausalue. Etelälounaasta.

58694 Kaivausalue 2 tasossa 2. Pylvään harjuksen kohdalle tehty kaivausalue. Länsiluoteesta.

KARTTALUETTELO

Peruskarttaote s. 5

Yleiskartta, MK 1:1500, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 13

Vaaituskartta, pinta- ja pohjavaaituskartta, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 14

Vaaituskartta, taso 0, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 15

Tasokartta, taso 1, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 16

Vaaituskartta, taso 2, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 17

Vaaituskartta, taso 3, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 18

Vaaituskartta, taso 4, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 19

Vaaituskartta, taso 5, alue 1, MK 1:50, A3, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 20

Vaaituskartta, pinta- ja pohjavaaituskartta ja taso 1, alue 2, MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 21

Vaaituskartta, taso 0, alue 2, MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 22

Vaaituskartta, tasot 2 ja 3, alue 1, MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 23

Vaaituskartta, tasot 4 ja 5, alue 1, MK 1:50, A4, piirtänyt Petteri Pietiläinen, s. 24

F. 142672. Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta linjan kohdalla. Kaakosta.

F. 142673. Yleiskuva Isojoen Sarvikankaan asuinpaikasta hiekkakuopan puolelta. Lännestä.

F. 142674. Kaivausalue 1 tasossa 2. Pylvään jalkojen kohdalle on tehty kaivausalue. Etelälounaasta.

F. 142675. Kaivausalue 2 tasossa 2. Pylvään harjuksen kohdalle on tehty kaivausalue. Länsiluoteesta.